

HİNDİSTAN-ÇİN-ABD ÜÇGENİNDE “HİNT-PASİFİK” KAVRAMSALLAŞTIRMASI*

The Conceptualisation of “Indo-Pacific” in the India-China-US Triangle

Duygu Çağla BAYRAM**
Mohammad ARAFAT***

Öz

21. yüzyılda küresel güç dengesinin değiştiği, ABD'nin göreceli gücünün azaldığı ve dünyanın ağırlık merkezinin Atlantik'ten Asya-Pasifik'e doğru evrildiği aşikârdır. Asya'nın iki devi Çin ve Hindistan'ın yükselişi dikkatleri Asya-Pasifik bölgesine çekmiş; özellikle de Çin'in 'barışçıl yükselişi' hasebiyle, bölgede stratejilerin yeniden yazıldığı bir sürece girilmiştir. Artık Asya-Pasifik kavramı yerini “Hint-Pasifik” kavramsallaştırmasına bırakmaktadır. “Hint-Pasifik”, Hint Okyanusu ve Pasifik Okyanusu'nun tek bir 'jeopolitik/stratejik' bölge olarak algılanmasıdır. Buradaki temel mantık, Çin'in Asya-Pasifik'teki güç algısını azaltarak yerine, Hindistan'ın gücünü ve 'Raj' geleneğinden gelen lider rolünü ön plana çıkarmaktır. “Hint-Pasifik” kavramsallaştırması; Hindistan'ın “Doğuya Bakış/Doğuya Hareket”, Çin'in “İnci Dizisi & Kuşak-Yol”, ABD'nin “Mihver/Yeniden Dengeleme” stratejilerinin çakışmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Hint-Pasifik, Hindistan, Raj, ABD, Çin.

Abstract

It is obvious that in the 21st century, the global power balance is changing. The United States' relative power is declining, and the world's centre of gravity is shifting from the Atlantic to the Asia-Pacific region. The rise of 'two Asian giants' China and India requires rewriting the strategies toward the region. The concept of Asia-Pacific now leaves its place to the “Indo-Pacific” conceptualisation. “Indo-Pacific” is the perception of the Indian Ocean and the Pacific Ocean as a single 'geopolitical/strategic' region. The basic logic in the “Indo-Pacific” notion is to reduce the perception of Chinese power in Asia-Pacific and prioritising the perception of Indian power and its leading role coming from its 'Raj' legacy. The “Indo-Pacific” approach is the confluence of India's “Look East/Act East”, China's “String of Pearls & Belt-Road”, US' “Pivot/Rebalance” strategies.

Keywords: Indo-Pacific, India, Raj, The USA, China.

* Makale Geliş Tarihi: 19.10.2018 – Yayına Kabul Tarihi: 12.11.2018

** Doktor Adayı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-0353-1176, e-posta: caglabayramm@hotmail.com

*** Prof. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, e-posta: arafat@ktu.edu.tr

Giriş

Günümüzde Asya jeopolitiğindeki stratejilerin yeniden yazıldığına şahit olmaktadır. Asya'da yaşanan jeostratejik değişim ve dönüşümün sacayakları Hindistan ve Çin'in artan, ABD'nin azalan etkisidir. Bir zamanlar ABD'yi Asya coğrafyasına ekleyen Asya-Pasifik fikri,¹ yerini "Hint-Pasifik"e bırakmaktadır. "Hint-Pasifik" fikriyle birlikte mevcut Asya-Pasifik sınırları içerisine Hint Okyanusu bölgesi de eklenmektedir. Bu sayede Asya-Pasifik'teki Çin gücü ötelenip, Hint-Pasifik'le Hindistan gücü ön plana çıkacaktır.

Soğuk Savaş konjonktüründe bölgesinde yerleşmiş olan Asya-Pasifik olgusuyla Hindistan, izlediği "Bağlantısızlar" politikası nedeniyle Asya-Pasifik'in, tabir caizse, üvey evladı olagelmıştır. Ancak 1990'lı yıllardan itibaren uyguladığı istikrarlı ve başarılı ekonomik reformları neticesinde bir yükseliş yakalayan Hindistan, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte "Bağlantısızlar" politikasının "Stratejik Özerklik" politikasına evrilmesi neticesinde, bölgesinde geliştirmiş ve geliştirmekte olduğu birtakım politika ve stratejilerle eski liderlik rolünü oynadığı günlerine, bu kez bağımsız ve kendi lehine olarak yeniden dönmeye başlamıştır. Öte yandan, bölgede kendisinden çok daha hızlı bir yükseliş yaşayan ve bu yükselişi birtakım projeleriyle taçlandırmaya çalışan Çin ise, Hindistan'ın geçmişten beri var olan tehdit algısını daha da artırmasına sebep olmaktadır. Her ne kadar Çin'in yükselişi barışçı olarak lanse edilse de güttüğü politikalarıyla sadece Hindistan'ın ve bölgedeki diğer ülkelerin değil, dünya gücü olan ABD'nin de tehdit algısına girmekte ve bu bağlamda ABD, bölgede Hindistan öncülüğünde dengeleme stratejileri geliştirmeye çalışmaktadır. Bu saikle Hindistan'a ve bölgedeki diğer ülkelere nazaran "Hint-Pasifik" kavramını doğrudan Çin'e karşı yorumlayan ABD'nin, Hawaii Pearl Harbor'da bulunan Pasifik Komutanlığı'nın ismini 30 Mayıs 2018 tarihinde "Hint-Pasifik Komutanlığı"na dönüştürmesi de

1 Bkz: Arif Dirlik, "The Asia-Pacific Idea: Reality and Representation in the Invention of a Regional Structure", Arif Dirlik, der., *What Is in a Rim?: Critical Perspectives on the Pacific Region Idea*, Rowman & Littlefield Publishers, USA 1998, s. 15-36; Derek McDougall, *Asia-Pacific in World Politics*, Lynne Rienner Publishers, USA 2016, s. 6.

dikkate alındığında, “Hint-Pasifik” kavramsallaştırmasının ABD’de nasıl cevap bulduğu anlaşılmaktadır. Bölge ülkeleri, şu aşamada her ne kadar ABD kadar radikal davranmaktan geri dursalar da kavramı fazlasıyla sahiplenmiş görünmektedirler. Bu da Hindistan için önemli bir avantajdır; zira söz konusu durum, bölge ülkelerinin Çin’in yükselişini tehdit olarak algımlarken, Hindistan’ın yükselişinden tehdit algılamadıklarının net bir ifadesidir.

“Hint-Pasifik” kavramına, akademik bir çalışma vasıtasıyla, ilk atfı her ne kadar Hindistan yapmış olsa da² Yeni Delhi, kavramsallaştırma konusunda temkinli bir diplomasi yürütmektedir. Henüz net olarak Hindistan tarafından yapılmış resmi bir “Hint-Pasifik” tanımı bulunmasa da “Hint-Pasifik”teki “Hint” sözcüğünün Hint Okyanusu’na işaret etmesine rağmen, Yeni Delhi’nin algısında bu sözcük Hindistan’ı ifade etmektedir. Zira yine Hindistan algısıyla Hint Okyanusu, Hindistan’ın doğal etki alanıdır. Şüphesiz Hindistan, “Hint-Pasifik” kavramsallaştırmasına sıcak bakmaktadır. Zira bağımsızlığından bu yana sahip olduğu vizyonu ve ekonomisini iyileştirmesiyle Yeni Delhi’nin uygulamaya başladığı politikalar, “Hint-Pasifik” vizyonu ile örtüşmektedir.

Çalışmada “Hint-Pasifik” kavramsallaştırması, Hindistan, Çin ve ABD üçgeninde ele alınacaktır. Çalışma 6 temel ve 1 ek başlık altında oluşturulmuştur. Çalışmaya temel olması açısından ilk olarak “Hint-Pasifik” kavramsallaştırma süreci değerlendirilecektir. “Hint-Pasifik” mantığının daha iyi kavranması açısından Hindistan’ın “Hint-Pasifik” oluşumunun yapı taşı olarak öne çıkması; dolayısıyla ağırlıklı olarak Hindistan perspektifiyle yaklaşılan bu çalışmada, yine temel oluşturması bakımından 2. ve 3. başlıklarda Hindistan ile Hint Okyanusu ilişkisi analiz edilecek ve Hindistan’ın “Raj” geleneğine değinilecektir. 4. başlık altında Hindistan’ın “Doğuya Bakış/Doğuya Hareket” politikası incelenecek olup; ayrıca ek bir başlık açılarak Hindistan’ın Güney Çin Denizi (GÇD) yaklaşımı “Doğuya Bakış” politikasının örnekleme olarak işlenecektir. Çalışmanın tamamlanması açısından 5. ve 6. başlıklar açılmış olup; bu başlıklar altında Çin’in “İnci Dizisi & Kuşak-Yol”, ABD’nin

2 Bkz: Gurpreet S. Khurana, “Security of Sea Lines: Prospects for India-Japan Cooperation”, *Strategic Analysis*, 31(1), 2007, s. 139-153.

"Mihver/Yeniden Dengeleme" stratejilerine kısaca yer verilecektir. Çalışmanın gözettiği nihai hedef, henüz çok yeni bir *stratejik* oluşum olan "Hint-Pasifik" kavramsallaştırmasının mantığına temel dinamikleri üzerinden ışık tutmaktır.

"Hint-Pasifik" Kavramsallaştırması

"Hint-Pasifik" kullanımı kavramsal bir çerçeve olarak yeni değildir; farklı konularla ilgili anlatıları ele almak için çeşitli şekil ve boyutlarda kullanılmıştır. "Hint-Pasifik", tam olarak belirtmek gerekirse, "Hint-Batı Pasifik" (Hint Okyanusu ve Batı Pasifik), biyocoğrafyacılar tarafından bölgenin kendisine has deniz ekolojisini tanımlamak için kullanılmıştır. Bu nedenle *Google* arama motoruna "Hint-Pasifik" sözcüğü yazıldığında ulaşılabilecek ilk bilgiler, deniz biyolojisi alanında olacaktır. Jeopolitik bağlamda "Hint-Pasifik" sözcüğünün kullanımı ise ilk olarak 1920'lerde Alman stratejist Karl Ernst Haushofer'le birlikte Avrupa yayınlarında görülmüştür.³ Bunun haricinde Avustralya 1950'ler, 1960'lar ve 1970'lerde dış politika tartışmalarında kullanmıştır.⁴ Ancak 2000'li yıllara değin "Hint-Pasifik" sözcüğü devletlerin dış politika sözlüğüne herhangi bir etki bırakamamıştır.

"Hint-Pasifik" kavramı yeni jeopolitik gerçekleri yansıtan niteliğiyle ilk olarak 2007 yılında Hindistanlı Kaptan Dr. Gurpreet Singh Khurana'nın Hindistan-Japonya ilişkilerine dair kaleme aldığı makalesinde kullanılmıştır. Khurana "Hint-Pasifik"i bir bölge olarak niteleyerek Hint Okyanusu ve Batı Pasifik'ten oluşan deniz alanı olarak tanımlamış ve Asya (Batı Asya/Orta Doğu dâhil) ile Doğu Afrika devletlerini bölgenin kıyıdaşları olarak ifade etmiştir.⁵Ardından Japonya Başbakanı Shinzo Abe de Hindistan Parlamentosu'nda yaptığı konuşmasında, "iki denizin birleşmesi"

3 Bkz: Karl Haushofer, *Geopolitik des Pazifischen Ozeans*, Kurt Vowinckel Verlag, Germany 1924; *An English Translation and Analysis of Major General Karl Ernst Haushofer's Geopolitics of the Pacific Ocean: Studies on the Relationships Between Geography and History*, Lewis A. Tambs, der., çev., Ernst J. Brehm, The Edwin Mellen Press, Lewiston 2002.

4 Melissa Conley Tyler-Samantha Shearman, "Australia Re-Discovering the Indo-Pacific", Rajiv K. Bhatia-Vijay Sakhuja, der., *Indo-Pacific Region: Political and Strategic Prospects*, Vij Books India Pvt Ltd ve Indian Council of World Affairs (ICWA), India 2014, s. 42.

5 Khurana, *a.g.m.*

olarak ifade ettiği “Hint-Pasifik” bölgesini “Genişletilmiş Asya” olarak adlandırmıştır.⁶

“Hint-Pasifik” kavramı 2010 yılından itibaren ABD tarafından da kullanılmasıyla yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Dönemin ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton ilk önce Hawaii Honolulu’daki bir konuşmasında,⁷ ardından da *Foreign Policy* dergisinde kaleme aldığı “Amerika’nın Pasifik Yüzyılı” adlı makalesinde “Hint-Pasifik” vurgusu yapmıştır.⁸ Avustralya “Hint-Pasifik” kullanımında daha da ileri giderek 2013 yılında yayımladığı hükümet dokümanı ile birlikte kendi iki okyanuslu coğrafyasını “Hint-Pasifik” strateji bölgesine konumlandırmıştır.⁹

“Hint-Pasifik” kavramsallaştırma süreci genel olarak göz önüne alındığında, her ne kadar 2007 ve 2010 yılları ön plana çıksa da özellikle 2017 yılını “Hint-Pasifik” yılı olarak nitelendirebiliriz. Zira “Hint-Pasifik” kullanımı, 2017 yılında zirveye ulaşmıştır. Söz konusu yılda ABD Başkanı olan Donald Trump, “Hint-Pasifik” kavramsallaştırmasında önemli bir itici güç olmuştur. Bu noktadaki en somut adım, 30 Mayıs 2018 tarihinde ABD Pasifik Komutanlığı’nın isminin “Hint-Pasifik Komutanlığı” olarak değiştirilmesi olmuştur.

Hint Okyanusu bölgesi ve Batı Pasifik bölgesini tek bir kurgu olarak birleştiren “Hint-Pasifik” kavramsallaştırması, jeopolitik temelli bir stratejidir. Bu stratejinin şekillenmesindeki başlıca unsur Çin’in yükselişidir. Aynı zamanda bu stratejinin gidişatını şekillendirecek olan etken de Çin’in yükselişini ne şekilde niteleyeceğidir. Dolayısıyla “Hint-Pasifik” stratejisi hem Çin’le ilgilidir. Hem de Çin, “Hint-Pasifik” stratejisinin anahtarını elinde tutmaktadır.

6 Shinzo Abe, “Confluence of the Two Seas”, *Ministry of Foreign Affairs of Japan (MoFA of Japan)*, 2007, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html>, (Erişim Tarihi: 20.04.2018).

7 Hillary Clinton, “America’s Engagement in the Asia-Pacific”, *U.S. Department of State*, 2010, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2010/10/150141.htm>, (Erişim Tarihi: 18.07.2018).

8 Hillary Clinton, “America’s Pacific Century”, *Foreign Policy*, 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>, (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

9 Commonwealth of Australia, *Defence White Paper 2013*, Australian Government Department of Defence, Canberra, 2013, s. 7.

Asya-Pasifik sınırları dışında olan Hint Okyanusu bölgesinin ticaret ve enerji bağlamında Asya-Pasifik'le bir bütün oluşturmaya başlaması çerçevesinde birbirinden farklı olarak algılanan bu iki stratejik bölgeyi jeoekonomi temelinde bütünselleştirme çabaları "Hint-Pasifik" madalyonunun görünen yüzüdür. Madalyonun öteki yüzünde ise farklı boyutlarla da olsa, bölgede tehdit olarak algılanan Çin'in dengelenmesi yer almaktadır. Bu dengelemeyi sağlayacak olan mekanizma da Hindistan'ın yükselişi ve ABD'nin bu yükselişi desteklemesidir. Hindistan'ın Hint Okyanusu bölgesinde göze çarpan merkezi bir rolü bulunmaktadır; ancak Hindistan, Asya-Pasifik bölgesine de bir o kadar uzaktır. Hint Okyanusu bölgesi ile Asya-Pasifik bölgesi tek bir bölge olarak kurgulandığında, Hindistan'ın Asya-Pasifik'teki izole yapısı çözüme kavuşmuş olacaktır. Dolayısıyla Asya-Pasifik gücü olan ve tehdit olarak algılanan Çin'in karşısında, "Hint-Pasifik" gücü olan Hindistan konumlandırılmaktadır. Şu ana dek çizdiğimiz "Hint-Pasifik" tablosu çoğunlukla ABD yaklaşımını yansıtmaktadır. Diğer taraftan Çin, her ne kadar adına "Hint-Pasifik" demese de gerek Hint Okyanusu bölgesinde gerekse Pasifik'te yapmış ve yapmakta olduğu hamlelerle, Çin karakterinde bir "Hint-Pasifik" tablosu çizmektedir. Hindistan'a gelince, Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin de vurguladığı üzere,¹⁰ "Hint-Pasifik" Hindistan için bir strateji değil, doğal bir bölgedir.

Hint Okyanusu mu Hindistan Okyanusu mu? Hindistan'ın Hint Okyanusu Merkezliği

Hindistan ile Hint Okyanusu ilişkisini ünlü Hint tarihçi ve siyasetçi Sardar Kavalam Madhava Panikkar (K. M. Panikkar) tarafından söylenmiş olan şu ifadelerle belirtmek yeterli olacaktır:¹¹

*"Barbaros Hayreddin Paşa Kanuni Sultan Süleyman'a
"Suyu yöneten toprağı da yönetecektir." demiştir. Hiçbir*

10 Bkz: Narendra Modi, "Text of Prime Minister's Keynote Address at Shangri La Dialogue", Government of India Press Information Bureau (GoI-PIB), 2018, <http://pb.nc.n/newste/PrntRelease.aspx?reld=179711>, (Erişim Tarihi: 09.09.2018).

11 Kavalam Madhava Panikkar, *India and the Indian Ocean: An Essay on the Influence of Sea Power on Indian History*, George Allen&Unwin Ltd, London 1951, s. 7.

ülkenin tarihi bu prensibi Hindistan'dan daha iyi örneklememiştir. Hindistan'a geçmişte karadan birçok istila ve fetihler olmuştur fakat bu istila ve fetihler ya geçici siyasal değişikliğe veya kısa sürede ulusal ve Hint olan yeni hanedanlıkların kuruluşuna neden olmuştur. Öyle ki Hindistan, 16. yüzyılın ilk 10 yılında sulardaki hâkimiyetini kaybedene dek hiçbir zaman bağımsızlığını kaybetmemiştir."

Hint Okyanusu'nun coğrafi yapısı bilhassa önemlidir. Hint Okyanusu, dünyanın 5 okyanusu arasında üçüncü büyük olanıdır. Üç tarafı karayla çevrili olan Hint Okyanusu'nda Asya'nın güney kısmının bir çatı oluşturmasıyla birlikte, batı duvarını Afrika Kıtası, doğu kesimini Myanmar (Burma/Birmanya) ve Malay (Malakka) Yarımadası oluşturmaktadır. Kuzeyde Asya, güneyde Antarktika, doğuda Hindicın, batıda Afrika'ya uzanır. Diğer bir deyişle Hint Okyanusu, Afrika Boynuzu'na kadar Afrika'nın bütün doğu kıyıları ile Arap Yarımadası, İran, Pakistan ve Hindistan Yarımadası'nın güney kıyıları, Myanmar, Malakka Yarımadası ve Sumatra Adasının (Endonezya) batı kıyılarına uzanmaktadır. Süveyş Kanalı, Bab'ül Mendep Boğazı, Hürmüz Boğazı ve Malakka Boğazı gibi 4 önemli su yolunu da bünyesinde barındırmaktadır. Hint Okyanusu'nun doğu girişinde bulunan Bab'ül Mendep Boğazı, Kızıldeniz'e; batı girişinde bulunan Malakka Boğazı ise Pasifik Okyanusu'na bağlanmaktadır. Diğer yönden Orta Doğu, Afrika ve Doğu Asya'yı Avrupa ve Amerika'ya bağlamaktadır. Hint Okyanusu'nu Pasifik ve Atlantik'ten ayıran en önemli özellik ise, incelenen ucu Kanyakumari'yle (Cape Comorin) denize kadar 1.000 mil çıkıntı yapan "Hindistan/Hint Alt Kıtası"dır. Bir başka deyişle, "Hint Okyanusu'nun karakterini değiştiren Hindistan'ın coğrafi konumudur."¹²

Hint Okyanusu üzerinde Hindistan; 5.422 km'si anakaradan oluşmak üzere, birlik bölgeleri olan, 132 km uzunluğundaki 27 Lakşadvip (Lakshadweep) takımadası ve 1.962 km uzunluğunda toplam 572 Andaman ve Nikobar Takımadası ile birlikte toplamda 7.516 km kıyı hattı uzunluğuna sahiptir. Hindistan,

¹² Panikkar, *a.g.e.*, s. 19.

Hint Okyanusu'nun kuzey kesiminde tam ortada konumlanmıştır. Hint Okyanusu'nda güneye doğru 2.000 km ötesine çıkıntı yapan Hindistan/Hint Yarımadası, doğu yönünde Bengal Körfezi'ni batı yönünde de Umman Denizi'ni görmektedir.¹³

Hindistan'ın geniş ve açık kıyı şeridiyle birlikte Hint Okyanusu'nda yarımada şeklindeki statüsü, Hindistan'ı Hint Okyanusu'na bağımlı kılmaktadır. Zira Hindistan ticaretinin yaklaşık %90'ının deniz taşımacılığına bağlı olduğu¹⁴ göz önüne alındığında, Hindistan için deniz ticareti hayati öneme sahiptir. Nitekim Hint Okyanusu, Hindistan ticaretinin olmazsa olmazıdır. Hindistan alt kıtasındaki karayollarının az olması ve mevcut karayollarında da ticaret olanağının sınırlı olması, Hindistan'ın refahını deniz ticaretine bağlamakta; dolayısıyla Hindistan için Hint Okyanusu'nu son derece önemli kılmaktadır. Bununla birlikte Hint Okyanusu üzerinde konumlanmış olan Malakka Boğazı'ndan ortalama 90 mil uzaklıkta Hindistan'ın birkaç ada toprağı bulunmaktadır.¹⁵ Ekonomik büyümesini artırmak için Hindistan'ın artan ithal petrol ve doğalgaz bağımlılığı, Hindistan'ın Hint Okyanusu'nu denetleme ve güvenliğini sağlama amacının itici gücü olmakta ve dolayısıyla Hint Okyanusu'nu Hindistan Donanması'nın karasuları olarak görmesine sebep olmaktadır.¹⁶ Nitekim Hindistan'ın arka bahçesi olarak gördüğü Hint Okyanusu'nun güvenliği, Hindistan'ın sınıai kalkınması, ticari büyümesi ve siyasi istikrarının sigortasıdır.¹⁷ Bununla birlikte Hint Okyanusu, Hindistan yarımadasının savunmasında da stratejik önem arz etmektedir. Şüphesiz Hint Okyanusu, önemli bir ticari atardamar olmakla birlikte küresel bir güvenlik alanını da temsil etmektedir.

Dünya deniz ticaretinin neredeyse yarısı Hint Okyanusu

13 David Scott, "India's Aspirations and Strategy for the Indian Ocean - Securing the Waves?", *Journal of Strategic Studies*, 36(4), 2013, s. 486.

14 Harsh V. Pant, "India in the Indian Ocean: Growing Mismatch between Ambitions and Capabilities", *Pacific Affairs*, 82(2), 2009, s. 281.

15 Mohammed Ayoob, *India and Southeast Asia: Indian Perception and Policies*, Routledge, London 1990, s. 9.

16 David Michel-Russell Sticklor, der., *Indian Ocean Rising: Maritime and Security Policy Challenges*, Stimson Centre, Washington DC 2012, s. 14.

17 Panikkar, *a.g.e.*, s. 85.

üzerinden gerçekleştirilmekte ve bu ticaretin yaklaşık %20'si enerji kaynaklarından oluşmaktadır. Hint Okyanusu'na kıyıdaş devletler, dünya petrolünün %65'i ve gaz rezervlerinin %35'ini bünyesinde barındırmakta ve dünyanın açık deniz petrol üretiminin yaklaşık %40'ının Hint Okyanusu'ndan sağlandığı tahmin edilmektedir. Pasifik ve Atlantik'in aksine, bölge dışı devletlere yönelik petrol ve gaz ticaretinin yaklaşık 3/4'ü Hint Okyanusu yoluyla gerçekleştirilmektedir.¹⁸ Bu nedenle de Hint Okyanusu'ndaki ulaşım hatlarının ve petrol ve ticari mal akışının serbest ve kesintisiz olması, küresel ekonomi için büyük önem arz etmekte; dolayısıyla Hint Okyanusu'nda istikrarın önemini artırmaktadır. Tıpkı Soğuk Savaş yıllarında serbest ticareti sağlayabilmek adına *barış bölgesi* olarak nitelendirildiği gibi, günümüzde de Hint Okyanusu'nda istikrar ve güvenliğin sağlanması, geliştirilmesi ve sürdürülmesi, büyük-küçük, bölge-içi yahut bölge-dışı, tüm devletlerin istediği ve gözettiği bir durumdur.

Hindistan'ın Hint Okyanusu'na yönelik çeşitli hedefleri bulunmaktadır. Öncelikli olarak Hindistan, ticaret akışını sürdürülebilmek amacıyla deniz ulaştırma hatlarını açık tutmak istemektedir. Bu noktada ticaret ve enerji akışını aksatan korsanlık sorunu Hindistan'ın endişe duyduğu bir husustur. Bununla birlikte terörizm, Hindistan için diğer bir endişe kaynağıdır. Şüphesiz Pakistan'la sürdürülen rekabet ve Hint Okyanusu'nda artan Çin varlığı nedeniyle hissedilen *kuşatılma* duygusu, Hindistan'ın bölge stratejilerini şekillendiren önemli tehdit algılarıdır. Hindistan tüm bu endişe kaynaklarını gözetererek Hint Okyanusu'ndaki üstünlük ve liderlik arzularını gerçekleştirebilmek amacıyla donanma harcamalarını artırmak, altyapı varlığını güçlendirmek, denizcilik kapasitesini artırmak, aktif deniz diplomasisi, Hint Okyanusu'nda tekli, ikili, üçlü ve çoklu tatbikatlar yapmak ve Hint Okyanusu'yla çevresindeki kilit noktaları açık tutmak üzere altılı bir stratejiye sahiptir.¹⁹

Yılaşırı ve çok taraflı olarak 1995'ten beri Hindistan'ın Uzak

18 Pant, *a.g.m.*, s. 279-280.

19 Scott, *a.g.m.*, s. 489-504.

Doğu Deniz Komutanlığı (FENC) tarafından düzenlenen "MILAN Tatbikatları" da esasen Hint Okyanusu'nun diğer devletlerine yönelik Hindistan'ın *aktif* ve *lider* rol üstlenme kabiliyetini gösteren siyasi bir tablo çizmektedir.²⁰ Hindistan için en önemli tatbikatlar serisinin bir diğeri olan "MALABAR" (1992'de başladı; 98'de askıya alındı; 2002'de yeniden başladı.) ile de Hindistan, ABD gibi küresel gücü ve Japonya gibi bölgesel gücü yanına alarak bölgede kendisine biçtiği üstünlük ve liderlik rollerini pekiştirme peşindedir. Hindistan ayrıca Fransa (VARUNA Tatbikatı, 2001'den beri), Rusya (INDRA Tatbikatı, 2003'ten beri) ve Birleşik Krallık (KONKAN Tatbikatı, 2004'ten beri) gibi bölge dışı büyük güçlerle de sergilediği ortak girişimleri vasıtasıyla bölgedeki aktif rolünü pekiştirmektedir.

Hindistan'ın "Raj" Geleneği

"Raj" Hindistan'daki "İngiliz Yönetimi"nin adıdır. 1757 Plassey Zaferi'yle İngilizlerin Hindistan hâkimiyeti başlamış ve bu tarihten itibaren "Raj" olarak anılacak Hindistan'daki İngiliz yönetimi, Hindistan'ın bağımsızlık tarihi olan 1947'ye değin devam etmiştir. Sanskrit temelli Hintçe yönetim anlamına gelen "Raj" döneminde resmi adı "Britanya Hindistan İmparatorluğu" olan "Britanya Hindistanı"; Hindistan alt kıtası (Hindistan, Pakistan, Bangladeş), Myanmar (Burma), Arap Yarımadası'nda yer alan ve bugün Yemen'in bir şehri olan Aden, Afrika Boynuzu'nda yer alan Britanya Somalilandı, Andaman ve Nikobar Adalarını kapsayan bir hâkimiyete sahiptir.²¹ Dolayısıyla "Raj" geleneğine bakıldığında, Hindistan'ın çevresindeki ve Hint Okyanusu'ndaki bütünsel ve sahiplenici algısını anlamak zor olmayacaktır. Nitekim Britanya İmparatorluğu, yüzyılı aşkın bir süredir Hint Okyanusu bölgesine egemen olmuş ve Britanya Hindistanı bu stratejik sistemin merkezinde yer almıştır.

20. yüzyılın başlarında Hindistan'ın İngiliz Valisi Lord Curzon, Britanya Hindistanı'nın Hint Okyanusu bölgesinde aktif bir

²⁰ Scott, *a.g.m.*, s. 502.

²¹ Bkz: British Raj, *New World Encyclopedia*, http://www.newworldencyclopedia.org/entry/British_Raj, (Erişim Tarihi: 31.07.2018).

stratejik rol arayışıyla yakından ilgilenmiştir. Curzon, Hindistan'ın sınırlarını "hükümetin kendi yetkisini tamamıyla kullandığı", "özerk olarak yönetilen" ve "Hindistan'a özel antlaşmalarla bağlanarak Hindistan tarafından kontrol edilip korunan ve aynı zamanda bağımsızlığı saklı bulunan" bölgeler olmak üzere, "Üçlü Sınır" olarak nitelendirmiştir. Curzon ayrıca Hindistan'ın güvenliğini sağlamak adına Hint Okyanusu'ndaki deniz yollarının kontrolünü sağlamak ve Hindistan'ın diğer imparatorluklarla doğrudan temasını izole etmeye yarayacak tampon devletler oluşturmak için "Saldırı Politikası" (Forward Policy) denilen bir politikayı savunmuştur. Bu tampon devletler ya İngiliz çıkarlarına tabi tutulmuş ya da Rusya, Çin veya Fransa gibi potansiyel rakip güçlerin etkisinden korunmuştur. Ayrıca İngilizler, Hindistan'ın dış ve iç güvenliği arasında yakın bir bağlantı görmüş ve Rus etkisinin 19. yüzyılda Güney Asya'ya yayılması ("Büyük Oyun" olarak adlandırılan), Britanya'ya yönelik tehditler arasında görülmüştür.²²

Bağımsızlık sonrası Hindistan Cumhuriyeti'nin stratejik kültüründe²³ Raj mirasının kalıntılarının olduğu görülmektedir. Bağımsız Hindistan'ın ilk Başbakanı Cevahirlal Nehru, Asya

22 David Brewster, "Indian Strategic Thinking About the Indian Ocean: Striving Towards Strategic Leadership", *India Review*, 14(2), 2015, s. 221-222.

23 "Stratejik Kültür" kavramı, literatürde henüz olgunlaşmamış bir kavramdır. Uluslararası ilişkiler disiplininin bir alt disiplini sayılabilecek olan "Güvenlik ve Savunma Stratejileri" çerçevesinde işlenen "Stratejik Kültür" kavramı ilk kez 1977 yılında Rand Corporation adlı düşünce kuruluşu araştırmacılarından Siyaset Bilimci Jack Snyder tarafından kullanılmıştır. Snyder kavramı, "bir topluluğun üyelerinin stratejiye dair eğitim veya taklit yoluyla edindikleri ve birbirleriyle paylaştıkları fikirlerin, şartlı duygusal tepkilerin ve alışlagelmiş davranış kalıplarının toplamı" olarak tanımlamıştır (Bkz.: Jack L. Snyder, "The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations", *The Rand Corporation*, 1977, s. 8). Öte yandan, Alastair Iain Johnston, "Stratejik Kültür" çalışmalarını üç kuşağa ayırmıştır. Buna göre, 1980'lerin başında ortaya çıkan 1. Kuşak, ABD ile SSCB temelinde nükleer stratejileri inceleyen çalışmalar neticesinde şekillenmiştir. Jack Snyder, Colin Gray, David Jones gibi yazarlar da bu kategoridedir. 1980'lerin ortalarında ortaya çıkan 2. Kuşak, Bradley Klein ve Robin Luckham gibi yazarları bünyesinde barındırır ve daha çok liderlerin düşünce, söylem ve eylemlerine odaklanmıştır. 1990'ların başlarında şekillenen ve Johnston'ın da kendisini bu kategoride konumlandığı 3. Kuşak çerçevesinde ise, Elizabeth Kier ve Jeffrey Legro gibi yazarlarca stratejik kararlar bağımlı değişken, askeri-siyasi-örgütsel normlar bağımsız değişken olarak ele alınmakta ve stratejinin davranış üzerindeki etkisine odaklanılmaktadır (Bkz.: Alastair Iain Johnston, "Thinking about Strategic Culture", *International Security*, 19(4), 1995, s. 32-64). Özetle; tarih, coğrafya, kimlik (milli karakter), siyasi kültür ve uluslararası sistem tarafından şekillenen "Stratejik Kültür", devletlerin güvenlik, savunma ve dış politika tercihlerini biçimlendiren fikirler, mitler, değerler, normlar, yerleşik davranış kalıpları ve duygusal refleksler bütünüdür. Sun Tzu, Thucydides ve Kautilya'nın kültürel motiflere de yer verdiği diplomasi ve savaş stratejilerine ilişkin öğretilerinin "Stratejik Kültür" ile yakından ilişkili olmasından hareketle, "Hindistan Stratejik Kültürü" incelemelerini Hint Filozof ve Devlet Adamı Kautilya zamanına kadar götürmek mümkündür. Kautilya'nın adı genellikle Çanakya (Chanakya) olarak da bilinmektedir. Ancak ünlü başyapıtı "Arthaşastra" (Arthashastra), bir bölümünde Vişnugupta (Vishnugupta) olarak atfı yaptığı yazar adını genellikle *Kautilya* adıyla referans almaktadır. Bu üç ismin aynı kişiye ait olduğu ihtilafıdır; ancak "Arthaşastra"nın yazarı sıfatıyla genellikle *Kautilya* olarak anılır. M.Ö. 4. yüzyılda kaleme alınmış olan "Kautilya'nın Arthaşastrası" (KA), Hint toplumu ve öğretilerine ilişkin geniş bir tablo çizmekte olup devlet yönetimi, politik ekonomi, diplomasi ve askeri strateji gibi konulara kapsamlı bir şekilde ışık tutmaktadır. Hint alt kıtasını Maurya İmparatorluğu çatısı altında en geniş sınırlarla ilk kez birleştiren Hint İmparator Çandragupta (Chandragupta) Maurya'nın başdanışmanı olan *Kautilya*, Thucydides'in "Peloponez Savaş Tarihi" eserinden yaklaşık bir asır sonra kaleme aldığı "Arthaşastra" eseriyile Machiavelli'nin öncülü ve realistlerin Thucydides'ten sonra referans verilen ikinci ismi olarak kabul edilmektedir (Bkz.: Kautilya, *The Arthashastra*, der., çev. L. N. Rangarajan, Penguin Books, New Delhi, India 1992; Roger Boesche, *The First Great Political Realist: Kautilya and His Arthashastra*, Lexington Books, US 2002.).

devletlerinin kendilerini dış saldırılardan korumak için bir "Monroe Doktrini" benimsemeleri gerektiğini savunmuştur.²⁴ Hindistan'ın ilk ve tek kadın başbakanı olan ve aralıklı olarak iki kez başbakanlık görevini üstlenmiş olan *Indira Gandhi* de babası Jawaharlal Nehru'nun gündeme getirdiği Monroe Doktrininin Hindistan versiyonunu daha da ileriye taşımıştır. Bu nedenle Hindistan'ın Monroe Doktrini "Indira Doktrini"²⁵ olarak anılmaya başlamıştır. Hindistan modelinde bir bölgesel güvenlik doktrininin en temel sebebi 1980'li yıllarda Sri Lanka'daki etnik şiddet olaylarının patlak vermesidir. "Indira Doktrini", Güney Asya'ya özellikle Hindistan karşıtı herhangi bir dış müdahalenin Hindistan tarafından kesinlikle tahammül edilmeyeceğini simgelemektedir.²⁶ Hindistan karakterindeki "Monroe Doktrini" uyarınca Hindistan'ın komşularına olan müdahaleleri meşruluk kazanmış; ancak Hindistan'ın müdahaleci komşuluk ilişkileri bölgede zorba bir Hindistan imajı yaratmıştır.²⁷ Hindistan'ın oluşan zorba komşuluk imajını telafi etmek adına dönemin Hindistan Dışişleri Bakanı ve ardından Başbakan olan I. K. Gujral tarafından "Gujral Doktrini" gündeme getirilmiştir. "Gujral Doktrini", komşularını diğer güçlerle savunma bağlantıları geliştirmesine olanak tanıyan yapısıyla, Hindistan'ın bölgesel ilişkilerinde daha ölçülü bir yaklaşımına işaret eder. Söz konusu doktrinle Hindistan, komşularına yeniden güven vermeyi amaçlamıştır.²⁸ "Gujral Doktrini"ni daha da ileriye taşıyan ve bölgedeki aşırı-aktif diplomasiyi simgeleyen "Modi Doktrini" ise 2014 yılından beri Hindistan Başbakanı olan Narendra Modi'yle birlikte anılmaya başlayacaktır.

Yukarıda genel hatlarıyla ifade edildiği üzere, Hint

24 Jawaharlal Nehru, *Selected Works of Jawaharlal Nehru*, 2(3), Jawaharlal Nehru Memorial Fund, New Delhi, India 1985, s. 133.

25 1984 yılında Indira Gandhi'nin suikastı, oğlu Rajiv Gandhi'yi Hindistan'ın 9. Başbakanı olarak iktidara getirmiştir (1984-89) ve "Indira Doktrini" Rajiv Gandhi Başbakanlığında da muhafaza edilmiştir. Bu nedenle bazen "Rajiv Doktrini" olarak da adlandırılır.

26 David Scott, "India and Regional Integration", David Scott, der., *Handbook of India's International Relations*, Routledge, London 2011, s. 120; Ayrıca bkz.: Bhabani Sen Gupta, "The Indian Doctrine", *India Today*, 1983; Devin T. Hagerty, "India's Regional Security Doctrine", *Asian Survey*, 31(4), 1991.

27 Bkz: Brewster, *a.g.m.*, s. 227-228.

28 Bkz.: Padmaja Murthy, "The Gujral Doctrine and Beyond," *Strategic Analysis*, 23(4), 1999, s. 639-652.

Okyanusu bölgesindeki ülkeleri, bilhassa Güney Asya ülkelerini korumayı ve desteklemeyi her zaman bir hak ve görev olarak hisseden Hindistan'ın, yabancı güçleri kendi etki alanından uzak tutma niyetinin somut bir göstergesi olan merkezîyet, üstünlük ve özellikle liderlik algısıyla işlenen stratejik kültürü ve dış politika yapısında “Raj” geleneğinin etkisi açıktır.

“Doğuya Bakan” Hindistan

15 Ağustos 1947 tarihinde Hindistan, “Raj” bağıını tamamen sonlandırıp bağımsız bir devlet olarak dünya siyaset sahnesine çıktığında, kendisini Soğuk Savaş ortamında bulmuştur. Bloklama ve bloklaşmaların yaşandığı iki kutuplu Soğuk Savaş döneminde Batı ve Doğu bloklarına alternatif olarak geliştirilen “Bağılantısızlar Hareketi”nin kurucuları arasında Hindistan da yer almıştır. Dolayısıyla ilkesi tarafsızlık olan “Bağılantısızlar” politikası, yeni bağımsız olan Hindistan'ın Soğuk Savaş döneminde benimsediği temel politikadır.

Diğer taraftan Soğuk Savaş konjonktüründe ortaya atılan bir fikir olan ve Pasifik Devleti ABD'nin Doğu Asya meselelerine katılımını meşrulaştıran “Asya-Pasifik” olgusu,²⁹ Hindistan'ı ve Hint Okyanusu bölgesini dışarıda tutmuştur. Nihayetinde gerek “Bağılantısızlar” politikası gerekse de Asya-Pasifik fikri, bağımsız Hindistan'ı 1990'lı yıllara değin kendi bölgesine hapsetmiştir. Ancak Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve bağımsız Hindistan'ın sırtını dayadığı Sovyetler Birliği'nin dağılması,³⁰ Hindistan için de bir dönüm noktası olmuştur. Üstelik Soğuk Savaş sonrasında Hindistan'ın ekonomik reformlarının gerçekleştiği ve bu reformların meyve vermeye başladığı da görülmektedir.

29 Bkz: Dirlik, *a.g.m.*, s. 15-36; McDougall, *a.g.e.*, s. 6.

30 1947'de Britanya'nın sömürgesi olma durumundan kurtularak bağımsızlığını kazanan ve akabinde ABD'nin yörüngesine girmekten uzak durmaya çalışan bağımsız Hindistan'ın anti-emperyalizm algısı, Hindistan'ı SSCB'ye yaklaştırmıştır. Bunun yanı sıra, bağımsız Hindistan'ın ilk Başbakanı Jawaharlal Nehru'nun sosyalist çizgide olması da Hindistan-Sovyetler Birliği yakınlaşmasının önemli bir unsurudur. Sovyetler Birliği, Hindistan üzerinde ABD rekabetinin kazanana olabilmek için Hindistan'a ekonomik desteğini esirgememiştir. SSCB'den ekonomik yardım alan Hindistan'ın aynı zamanda Sovyetler Birliği'yle oldukça gelişmiş bir silah ticareti de bulunmaktadır.

Nitekim Hindistan, kendisine göre doğusunda kalan Asya-Pasifik bölgesinden izole olmuş yapısını kurtarmanın bir yolu olarak 1990'lı yıllarda Asya-Pasifik ülkeleriyle, özellikle de Güneydoğu Asya ülkeleriyle, ilişkilerini geliştirmeyi amaçlayan "Doğuya Bakış Politikası"nı (DBP) geliştirmiştir. DBP ile birlikte "Bağlantısızlar" politikası da "Stratejik Özerklik" olarak anılacaktır. "Stratejik Özerklik" vurgusu, Hindistan'ın Soğuk Savaş konjonktüründeki "Bağlantısızlar" yaklaşımının temel kuralı olan ve askeri ittifaklaşmaya karşıtlığını simgeleyen tarafsızlık ilkesinden ödün vermeyeceğine; lakin Soğuk Savaş sonrası dönemin konjonktürü gereğince de ekonomik, politik, güvenlik ve savunma işbirlikleri bağlamında daha aktif olacağına işaret etmektedir. Diğer yünden 1990'lı yıllardan itibaren ekonomik büyümesi doğrultusunda geliştirdiği DBP de 2000'li yıllardan itibaren, özellikle de 2014 yılında Hindistan Başbakanı olan Narendra Modi'yle birlikte, doğusunda olan ülkelerle ilişkilerini geliştirmenin de ötesinde Hindistan'ın bölgedeki aktifliğini artırma amacını simgeleyen "Doğuya Hareket Politikası"na evrilecektir.

Hindistan, "Genişletilmiş Komşuluk" (Extended Neighbourhood) söylemiyle birlikte, geliştirmiş ve geliştirmekte olduğu "Doğuya Bakış/Doğuya Hareket" (Look East/Act East) gibi stratejik politika açıklamalarıyla, müşterek güvenliğin ve bölgesel ve küresel istikrarın sağlanması ve artırılması adına, bölgede müşterek, kapsayıcı ve kurala dayalı bir güvenlik mimarisi oluşturma amacını gütmektedir. Bu noktada deniz yollarını korumak, DBP'nin temel özelliğidir.³¹ DBP, en genel haliyle, Hindistan'ın Güneydoğu ve Doğu Asya komşularıyla kapsamlı ekonomik ve güvenlik ilişkileri geliştirme çabalarını simgelemektedir. Bu saikle DBP'yi ifa ederken aynı zamanda Hindistan'ın bölgedeki bağları da istikrarlı bir şekilde güçlenmektedir. Dönemin Hindistan Dışişleri Bakanı Yashwant Sinha, 2003 yılında Harvard Üniversitesi'nde gerçekleştirdiği konuşmasında Hindistan'ın DBP'yi şu şekilde tarif etmiştir:³²

31 Rajeev Ranjan Chaturvedy, "South China Sea: India's Maritime Gateway to the Pacific", *Strategic Analysis*, 39(4), 2015, s. 366.

32 Shri Yashwant Sinha, "Speech by External Affairs Minister Shri Yashwant Sinha at Harvard University", 2003, *Government of India Ministry of External Affairs*, <http://www.mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/4744/Speech+by+External+Affairs+Minister+Shri+Yashwant+Sinha+at+Harvard+University>, (Erişim Tarihi: 19.08.2018).

“Hindistan’ın DBP’nin ilk evresi ASEAN (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği) merkezli olmuş ve öncelikli olarak ticaret ve yatırım bağlantılarına odaklanmıştır. Ancak yeni evresinde Doğu tanımının kapsamı genişlemiş ve yine ASEAN merkezi ile birlikte Avustralya’dan Doğu Asya’ya uzanmıştır. Ayrıca bu yeni evre ile birlikte ticaretten geniş ekonomik ve güvenlik meselelerine geçiş yapılmıştır.”

Bölgesel ve küresel güvenlik meselelerini tartışmak için üst-düzey siyasi ziyaretler; savunma, güvenlik ve ekonomik alanlarda ikili işbirlikleri; 1993’ten bu yana gerçekleştirilen SIMBEX (Singapur-Hindistan) gibi ikili tatbikatlar, 1995’ten beri yılaşırı yapılan MILAN gibi çok yönlü operasyonlar ve 1997’den beri yapılan SAREX (Hindistan ile Endonezya, Malezya, Singapur) gibi arama kurtarma faaliyetlerini içeren, çeşitli büyüklüklerde ortak askeri tatbikatlar gibi çeşitli faaliyetler, DBP’nin uygulanmasındaki temel örneklerdir. Buradan hareketle Hindistan’ın bölge ülkeleriyle olan ilişkilerinin çok boyutlu ve uzun vadeli bir nitelik taşıdığı ifade edilebilir. Diğer yandan Hindistan, bölgede Mekong-Ganga İşbirliği (MGC), Bengal Körfezi Çok-Sektörlü Bilim Teknik ve Ekonomik İşbirliği (BIMSTEC) ve Hint Okyanusu Kıyıdaş Ülkeler Birliği (IORA) gibi kendi çok-uluslu kurumlarını kurmuş yahut bu kurumların kuruluşunda yer almıştır.

Güney Çin Denizi’ne (GÇD) Hindistan’ın Yaklaşımı

GÇD, küresel ticaret ve enerji ikmali için önemli bir merkez olan “Hint-Pasifik” bölgesindeki en sorunlu ve en stratejik alanlardan biridir. Güneybatıda Singapur ve Malakka Boğazı’ndan kuzeydoğuda Tayvan Boğazı’na kadar uzanan GÇD, güneybatıda Malakka Boğazı üzerinden Hint Okyanusu’na, kuzeydoğuda Tayvan Boğazı üzerinden Doğu Çin Denizi’ne bağlanır. Pasifik Okyanusu’nun en batıdaki parçası olarak görülebilecek GÇD, Malakka Boğazı üzerinden Hint Okyanusu’nu Pasifik Okyanusu’na ve Orta Doğu’ya bağlayan kavşak niteliğinde stratejik bir konuma sahiptir. Bu nedenle de dünyadaki en önemli ticaret yollarından biridir. Malakka, Sunda ve Lombok boğazlarını bünyesinde barındırmasıyla dünyadaki gemi taşımacılığının yarısından fazlasının geçtiği bu bölge, uluslararası deniz taşımacılığı bakımından önemli bir jeostratejik konuma sahiptir. Malakka

Boğazı'nın Hürmüz Boğazı'ndan sonra enerji taşımacılığı anlamında dünyanın en önemli ikinci geçiş noktası olması nedeniyle enerji ve hammadde sevkiyatının büyük çoğunluğu GÇD'den geçmektedir. Bu bağlamda ABD ve Japonya gibi bölge dışı devletler, bu bölgede gidiş-geliş serbestliğini savunmaktadır. Deniz ürünleri bakımından dünyadaki en zengin denizlerden biri olan GÇD, aynı zamanda zengin petrol ve doğalgaz rezervlerine de sahiptir. Dünya ticaretinin 1/3'ünün gerçekleştirildiği GÇD, balıkçılık açısından da önemli bir değerdir; yıllık küresel balıkçılığın yaklaşık %10'unun bu denizden sağlanması, söz konusu bölgeyi çevre ülkelerin balıkçılık endüstrileri için oldukça önemli kılmaktadır.³³ Gerek deniz kaynakları açısından oldukça zengin olması, gerekse de uluslararası deniz taşımacılığının atardamarlarının geçtiği stratejik bir su yolu olması, GÇD'yi ekonomik, stratejik ve siyasi açıdan oldukça önemli kılmaktadır.

Kıyıdaş devletlerden Çin, Tayvan, Filipinler, Malezya, Bruney, Endonezya ve Vietnam arasında GÇD'nin paylaşımına ve statüsüne ilişkin birçok ihtilafli konu bulunmaktadır. GÇD gerginliğinin kaynağı, 1947'de Çin'in 2,000 yıllık tarihi geçmişine dayandırarak bölgenin yaklaşık %80'i üzerinde hak iddia eden "Dokuz Kesik Çizgili Harita" (Nine-Dash Line) çizmesine dayanır. Aynı zamanda Çin'in bölgede yapay adalar inşa ederek bu adalar üzerinde üsler kurması, bölgenin askerileşmesi sorununu da doğurmaktadır. Bölgede hak iddia etmeyen bölge dışı devletler ise gidiş-geliş serbestliğine dair operasyonlar yürütmekte ve GÇD'nin uluslararası sular olarak kalmasını istemektedir. Sonuç olarak Amerikalı stratejist Robert Kaplan'ın "geleceğin çatışması" olarak nitelediği;³⁴ Filipinler'in "Batı Filipin Denizi", Vietnam'ın ise "Doğu Denizi" olarak adlandırdığı GÇD'ye yönelik aynı sorunu paylaşan devletler arasındaki anlaşmazlıklara ABD, Japonya ve Avustralya gibi ülkelerin de dâhil olması GÇD sorununu uluslararasılaştırmaktadır.

33 *Stirring up the South China Sea (I)*, Crisis Group Asia Report, 223, Beijing/Brussels, 2012.

34 Robert D. Kaplan, "The South China Sea is the Future of Conflict", *Foreign Policy*, 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/08/15/the-south-china-sea-is-the-future-of-conflict>, (Erişim Tarihi: 18.08.2018).

Hindistan'ın, Doğu Asya'yla artan ticaretiyle birlikte Batı Pasifik Okyanusu da dâhil olmak üzere, kendi coğrafi yakınlığının ötesindeki deniz ikmal yollarının önemini fark etmeye başlaması, Batı Pasifik Bölgesi üzerinden ihtiyaçlarını karşılayabilmek adına bölgedeki büyük güçlerle olan bağlılığını azaltmak istemesi, Çin'in toprak iddialarının zorla onaylatılması yoluyla GÇD'yi *Çin Gölü'ne* dönüştürebilme ihtimalinden hareketle bölgedeki girişkenliğinden endişelenmesi, ulusal çıkarlarını etkileyebilecek olası gelişmeleri takip etmeyi sürdürme arzusu, Hindistan Deniz Kuvvetleri'nin muhtemel düşmanları caydırmak maksadıyla denizlerde mevcudiyetin ve ortaklığın geliştirilmesinin önemini vurgulaması gibi nedenlerle Hindistan, GÇD gibi kendi alanı dışındaki suyollarına olan bakış açısını değiştirmiştir.³⁵ Üstelik Çin'in GÇD'de artan hegemonyası, Hindistan'ın arka bahçesi olarak gördüğü Hint Okyanusu'na yönelik bir tehdit algısı da uyandırmaktadır. GÇD'deki tüm kontrolün Çin Deniz Kuvvetleri tarafından sağlanması ihtimali, Çin Deniz Kuvvetleri'ni Hint Okyanusu'na bakan ve chokepoint (kilit nokta) olarak nitelenen "Malakka Boğazı"na getirecektir. Bu bölge Hindistan'ın arka bahçesinin stratejik giriş noktasıdır. Hindistan, Çin'in muhtemel kontrol üstünlüğünün bu bölgeye kadar erişmesinden hoşnut kalmayacaktır.³⁶ Dahası Hindistan'ın GÇD'ye erişim sağlaması, Hindistan için Çin'in İnci Dizisi (String of Pearls) gibi birtakım stratejik projeleriyle Hint Okyanusu'nda uzun zamandır hiçbir engelle karşılaşmadan gerçekleştirdiği aktivitelerini dengeleme yoludur.³⁷ Bu bağlamda Hindistan, ABD ve Japonya tarafından her yıl düzenlenen MALABAR Askeri Tatbikatlar Serisi, dengeleme stratejisinin bir parçası olarak okunmalıdır. Bunun yanı sıra, 31 Temmuz 2012 tarihinde Büyük Nikobar Adası'nın Campbell Bay bölgesinde kurulan "Hindistan Deniz Hava Üssü" (INS Baaz), Hindistan'ın Andaman ve Nikobar Komutanlığı'nı genişleten ve Malakka Boğazı'nı gören yapısıyla, Güneydoğu ve Doğu Asya'ya açılan bir pencere olarak nitelendirilmiştir.³⁸

35 C. Raja Mohan, *Samudra Manthan: Sino-Indian Rivalry in the Indo-Pacific*, Carnegie Endowment for International Peace, Washington DC 2012, s. 184-185.

36 Nandini Jawli, "South China Sea and India's Geopolitical Interests", *Indian Journal of Asian Affairs*, 29(1/2), 2016, s. 88.

37 Jawli, *a.g.m.*, s. 89.

38 Indian Navy, "New Naval Air Station 'INS Baaz' Commissioned by CNS", 2012, <https://www.indiannavy.nic.in/content/new-naval-air-station-ins-baaz-commissioned-cns>, (Erişim Tarihi: 16.08.2018).

Çin'in bölgeye yönelik aktiviteleriyle, Hint Okyanusu'nun ismine rağmen; sadece Hindistan'a ait olmadığı anlayışından hareketle, Hindistan ve diğer ülkeler de GÇD'nin sadece Çin'e ait olmadığını savunabilme hakkına sahiptir.³⁹ Bu noktada altının çizilmesi gereken husus, Hindistan'ın GÇD yaklaşımıdır. Brendan Taylor'ın da belirttiği gibi, Yeni Delhi stratejik olmaktan ziyade, ekonomik çıkarları öncelemektedir.⁴⁰ Ancak buradan hiçbir stratejik düşünceye yer olmadığı anlamını çıkarmak da çok sağlıklı olmaz. Hindistan'ın GÇD yaklaşımı, yukarıda da bahsedildiği üzere, Hint Okyanusu paralelinde düşünülürse, stratejik düşünce barındırır; GÇD özelinde düşünülürse, Hindistan yaklaşımı ekonomi temelindedir. Dolayısıyla ekonomik çıkarları doğrultusunda bir yaklaşım sergileyen Hindistan, ticaret ve enerji gibi ekonomik gerekliliklerini güvenli bir şekilde sağlayabilmenin peşindedir. Hindistan, müşterek bölgesel amaçların elde edilebilmesi amacıyla anlaşmazlıkların barışçıl yollarla çözümünü savunmaktadır. Zira bünyesinde birçok anlaşmazlıkları barındıran GÇD'deki herhangi bir çatışma, bölgesel ve uluslararası güvenliğe ciddi bir tehdit oluşturacaktır.

Hindistan, 1990'larda "Doğuya Bakış Politikası"yla başlayan ve 2000'li yıllarla "Doğuya Hareket Politikası"na evrilen politik açılımları kapsamında, kendisine göre doğusunda bulunan ülkelerle, özellikle de Güneydoğu Asya ülkeleriyle, olan ilişkilerini geliştirmeye ve derinleştirmeye devam etmektedir. Söz konusu ülkelerden olan Filipinler, Endonezya, Malezya, Bruney, Singapur ve Vietnam GÇD'ye kıyıdaş devletlerdir. Ayrıca Hindistan'ın Asya-Pasifik bölgesiyle olan ticaretinin yaklaşık %55'i GÇD'den geçmektedir.⁴¹ 2011'de Vietnam ile GÇD'de Ortak Petrol Arama Anlaşması imzalayan Hindistan, bölgede petrol arama faaliyetleri de gerçekleştirmektedir. Tüm bu nedenlerden ötürü GÇD bölgesi, Hindistan'ın da ilgi alanına girmektedir. Şüphesiz Hindistan'ın bölgedeki yükselen profilinde GÇD bir geçit kapısıdır.⁴² Dolayısıyla GÇD'de güvenlik ve istikrar, bölgedeki stratejik ve ekonomik

39 Jawli, *a.g.m.*, s. 89.

40 Brendon Taylor, "The South China Sea is Not a Flashpoint", *The Washington Quarterly*, 37(1), 2014, s. 102.

41 Chaturvedy, *a.g.m.*, s. 364.

42 Chaturvedy, *a.g.m.*, s. 373.

çıkarları nedeniyle yalnızca Çin, Filipinler, Malezya ve Vietnam gibi bölge ülkeleri için değil; aynı zamanda Hindistan gibi bölge dışı ülkeler için de önemlidir. Hindistan'ın bölgede Çin tehdit algısına yönelmesi ve bu bağlamda ulusal çıkarlarını düzenlemesi gayet doğaldır. Zira Hindistan, gidiş-geliş serbestliği, deniz kaynaklarına erişim ve uluslararası kurallara uyma gibi meşru menfaatlere haizdir. Hindistan, engelsiz geçiş hakkının altını çizerek, bunun bölgenin barışı ve refahı için elzem olduğuna; çakışan çıkarları çözmek amacıyla güç kullanımına veya güç kullanma tehdidine karşı çıkararak BM Deniz Hukuku Sözleşmesi (UNCLOS) de dâhil olmak üzere, uluslararası hukuk doğrultusunda anlaşmazlıkların barışçı çözümüne vurgu yapmaktadır. Sonuç olarak Hindistan'ın GÇD'ye yönelik üç temel görüşü vardır: “Gidiş-geliş Serbestliği”, “Anlaşmazlıkların Barışçı Çözümü” ve “Uluslararası Kurallara Uyma”.⁴³

“Batıya İlerleyen” Çin

Hindistan doğuya ilerlerken Çin de batıya ilerlemektedir. Çin'in önde gelen akademisyenlerinden Wang Jisi, Obama'nın stratejik odağının *doğuya doğru* politikasına yönelmesiyle birlikte, Doğu Asya'da Çin-ABD ilişkilerini *sıfır toplamlı oyun* tehdidinde maruz bırakacağından ötürü, Çin'in batıya doğru ilerleyişinin stratejik bir gereklilik olduğunu ileri sürmüştür.⁴⁴ Çin'in “Batıya İlerleyiş” (March West) mantığı, ABD tarafından önce “İnci Dizisi” (String of Pearls) olarak nitelendirilmiş; resmi olarak bu terimi hiç kullanmayan Çin ise “Deniz İpek Yolu” (Maritime Silk Road) adlandırmasıyla “Batıya İlerleyiş” stratejisini daha da ileriye taşımıştır.⁴⁵

“İnci Dizisi”, Çin'in Hint Okyanusu bölgesinde gerçekleştirmekte olduğu stratejik hamleleri simgelemektedir. Sanılanın aksine “İnci Dizisi” adı Çin tarafından değil; ABD tarafından dile getirilmiştir.

43 Bkz.: Chaturvedy, a.g.m.

44 Wang Jisi, “Marching Westwards: The Rebalancing of China's Geostrategy”, *International and Strategic Studies Report*, Center for International and Strategic Studies (CISS), Peking University, China 2012, s. 7-8.

45 Shannon Tiezzi, “The Maritime Silk Road Vs. The String of Pearls”, *The Diplomat*, 2014, <https://thediplomat.com/2014/02/the-maritime-silk-road-vs-the-string-of-pearls/>, (Erişim Tarihi: 11.09.2018).

2005 yılında ABD merkezli Booz Allen Hamilton adlı danışmanlık şirketindeki bir grup uzman tarafından ABD Savunma Bakanlığı için hazırlanan bir raporda, Hint Okyanusu bölgesinde Çin'in potansiyel etkisini belirten "İnci Dizisi" terimi ortaya konmuştur. Bu nedenle, her ne kadar "İnci Dizisi" strateji olarak nitelendirilmişse de bazı kaynaklarda teori nitelemesiyle de karşılaşılmaktadır. Çin'i Afrika'ya, Orta Doğu'ya ve Avrupa'ya bağlayan Hint Okyanusu'nun deniz yolları, Çin için enerji ve ticaret güvenliğini sağlayan yaşam kaynağıdır. ABD'nin "İnci Dizisi" teorisine konu olan stratejinin itici gücü, Çin'in gelişimi için kritik olan yabancı enerji ve ticaret yollarını güvence altına alma ihtiyacıdır. Dolayısıyla "İnci Dizisi"nin ekonomik boyutunun yanında askeri boyutu da söz konusudur. 1990'ların başlarında Çin Deniz Kuvvetleri'nin raporlarında da belirtildiği üzere, enerji ve ticaret güvenliği askeri önlemlerin alınmasını da beraberinde getirmektedir.⁴⁶

GÇD'den Umman Körfezi'ne ve Afrika'nın güneydoğusuyla Madagaskar arasında bulunan Mozambik Kanalı'na kadar uzanan "İnci Dizisi"nin önemli geçit noktaları Malakka Boğazı, Hürmüz Boğazı ve Bab'ül Mendep Boğazı olmakla beraber; potansiyel incileri de, Myanmar (Kyaukphyu ve Sittwe limanları), Bangladeş (Chittagong Limanı), Sri Lanka (Hambantota ve Colombo limanları), Maldivler (Marao Adası-denizaltı üssü), Pakistan (Gwadar Limanı) ve Cibuti (Djibouti-ilk denizası askeri üssü) olarak sıralanabilir. Görüldüğü üzere, çok sayıda kritik ülke ve limanı kapsayan "İnci Dizisi"nin sacayaklarını Pakistan, Myanmar ve Sri Lanka oluşturmaktadır. Myanmar kapsamında ayrıca Myitsone Barajı, Trans-Myanmar Gaz-Petrol Boru Hattı (2009-2011) ve Kyaukphyu Serbest Bölgesi projeleri bulunmaktadır. Ayrıca "İnci Dizisi", Bengal Körfezi'nde bulunan adalarda elektronik istihbarat toplama tesisleri, Tayland'da Kra Isthmus Kanalı inşasına finansman sağlama, Kamboçya'yla askeri anlaşma ve GÇD'ye kuvvet takviyesi gibi faaliyetleri de kapsamaktadır.

Çin'in Hint Okyanusu bölgesinde edindiği deniz üsleri, ekonomik çıkarlarına hizmet ettiği gibi, aynı zamanda bölgedeki stratejik

46 Gurpreet S. Khurana, "China's 'String of Pearls' in the Indian Ocean and Its Security Implications", *Strategic Analysis*, 32(1), 2008, s. 2.

varlığını da artırmaktadır. Buna karşın, Çin'in Pakistan'daki Gwadar Limanı hamlesine Hindistan'ın yanıtı, İran'ın Çabahar (Chabahar) Limanı olmuştur.⁴⁷ İran'ın güneydoğusunda dünyanın önemli enerji hatlarından biri olan Hürmüz Boğazı'nın girişinde ve Umman Denizi kıyısındaki Çabahar Limanı, Hindistan'ın Orta Asya'ya açılan kapısı niteliğindedir. Bu sayede Hindistan, Orta Asya bölgesine bağlanmış olacak ve Pakistan'ı saf dışı bırakarak Afganistan çevresinde etki alanını genişletme ve bölgedeki Çin hâkimiyetini kırma imkânı elde edecek; dolayısıyla enerji alanındaki ihtiyaçlarını giderme konusunda avantaj sağlamış olacaktır. Hindistan'la karşılaştırıldığında Çin, Hint Okyanusu'nda stratejik olarak oldukça dezavantajlı bir konumdadır. Çin'in Hint Okyanusu'ndaki temel zafiyeti coğrafi işlevinden kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte Çin, Avrupa ve Orta Doğu ile olan ticaretini Hint Okyanusu üzerinden gerçekleştirmek durumundadır. Hint Okyanusu söz konusu olduğunda Hindistan, bölgede tartışmasız bir coğrafi üstünlüğe haizdir. Aynı zamanda Hindistan, Hint Okyanusu'nda Çin'e nazaran belirli bir askeri avantaja da sahiptir. Üstelik bölge devletleriyle güvenlik ilişkilerini geliştirme bağlamında da daha başarılıdır.⁴⁸ Her ne kadar genel askeri kapasitesi Çin'den az olsa da coğrafi konumu Hindistan'a doğal bir avantaj sağlamaktadır.⁴⁹ Ancak diğer yönden Çin'in antik İpek Yolu'nu yeniden hayata döndürme girişimleri başarıya ulaştığı takdirde de Çin, su götürmez bir üstünlüğe haiz olacaktır.

İpek Yolu; Çin, Orta Asya, Batı Asya, Rusya ve Avrupa'yı birleştiren olağanüstü bir antik ticaret geçididir.⁵⁰ 2013 yılının Eylül ayında gerçekleştirdiği Orta Asya ziyaretleri sırasında da Çin Devlet Başkanı Şi Cinping (Xi Jinping), Kazakistan'da Nazarbayev Üniversitesi'ne hitap ederken, "Yeni İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" (The New Silk Road Economic Belt) önermiştir. Bu "Kuşak", eski İpek Yolu olarak kullanılan Avrasya ülkeleri arasındaki karşılıklı bağlantıyı ve ekonomik işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan iddialı

47 Pant, *a.g.m.*, s. 293.

48 David Brewster, "An Indian Ocean Dilemma: Sino-Indian Rivalry and China's Strategic Vulnerability in the Indian Ocean", *Journal of the Indian Ocean Region*, 11(1), 2015, s. 49-50.

49 Brewster, *a.g.m.*, s. 57.

50 Minghao Zhao, "March Westwards and a New Look on China's Grand Strategy", *Mediterranean Quarterly*, 26(1), 2015, s. 101.

bir Çin girişimidir.⁵¹ Yine 2013 yılının Ekim ayında ise Xi Jinping, Endonezya Parlamentosu'ndaki konuşmasında "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" fikrinden söz etmiştir.⁵² Güneydoğu Asya'dan geçen ve Hint Okyanusu ve Afrika'nın doğu kıyısına uzanan "Yol" projesi de altyapı yatırımlarını artırarak "Kuşak" projesi gibi, ekonomik bütünleşme ve işbirliğini teşvik etmeye odaklanmaktadır.⁵³ "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı" ve "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" projeleri bir bütün olarak "Kuşak-Yol Girişimi" (Belt and Road Initiative/ BRI) olarak nitelenen emsali görülmemiş bir projeye işaret etmektedir. Bu yeni "İpek Yolu" projesi, Çin'in "Batıya İlerleyiş" mantığını yansıtmakla beraber,⁵⁴ batıya ilerlemek için daha fazla çaba sarfettiğini de göstermektedir.⁵⁵ "İpek Yolu Ekonomik Kuşağı"; Çin, Orta Asya, Batı Asya, Rusya ve Avrupa'yı karadan birbirine bağlayacak olan bir rotayı temsil ederken; "21. Yüzyıl Deniz İpek Yolu" ise Çin'i GÇD ve Hint Okyanusu üzerinden Akdeniz'e bağlayacak olan deniz ulaşım hattını simgelemektedir. "Kuşak-Yol" projesinin kara tabanlı "Kuşak" parçası, kuzey (Batı Çin Xinjiang/ Sincan Uygur Özerk Bölgesi üzerinden Kazakistan, Rusya ve Kuzey Avrupa) ve güney (Xinjiang üzerinden Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, İran, Türkiye, Güney Avrupa) ekseninde kapsamlı bir altyapı bağlantısını teşkil etmektedir. Projenin deniz temelindeki "Yol" parçası ise Çin, Güneydoğu Asya ve Hint Okyanusu Havzası arasındaki bağlantıları geliştirerek Çin'den Akdeniz'e bir bağlantı sağlayacak potansiyeldedir.⁵⁶ "Kuşak-Yol" projesi, ABD'nin Doğu Asya'daki yeniden dengeleme stratejisi karşısında Çin'in kendi batısıyla daha fazla bağlantıya girerek "Batıya İlerleyiş" mantığını işlevsel kılmaktadır.⁵⁷

51 Xie Tao, "Is This China's Eurasian Century?", *The Diplomat*, 2015, <https://the diplomat.com/2015/10/is-this-chinas-eurasian-century/>, (Erişim Tarihi: 13.09.2018).

52 Flynt Leverett-Wu Bingbing, "The New Silk Road and China's Evolving Grand Strategy", *The China Journal*, 77, 2016, s. 125.

53 Tao, *a.g.m.*

54 Tao, *a.g.m.*

55 Zhao, *a.g.m.*, s. 98.

56 Leverett-Bingbing, *a.g.m.*, s. 126.

57 Leverett-Bingbing, *a.g.m.*, s. 129.

Asya'yı "Mihver" Alan ABD

Ekim 2011 tarihli *Foreign Policy* dergisinde dönemin ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton tarafından kaleme alınan "Amerika'nın Pasifik Yüzyılı" başlıklı makale, Obama'nın başlangıçta "Asya Mihveri" olarak belirtilen; ancak daha sonra "Asya'yı Yeniden Dengeleme" şeklinde ifade edilen Asya politikasının bir manifestosu olarak algılanmıştır.⁵⁸ Clinton makalesinde, "siyasetin geleceğinin Afganistan veya Irak'ta değil, Asya'da belirleneceğini ve ABD'nin de bu sürecin tam merkezinde yer alacağını" ifade etmiştir. Asya-Pasifik'in küresel siyasetin en önemli itici gücü olduğu ve bölgedeki barış ve güvenliğin sürdürülmesinin küresel anlamda giderek daha da önemli hale geldiği ifade edilen makalede, ABD'nin geleceğiyle Asya-Pasifik'in geleceğinin girift yapısı vurgulanmaktadır. Bölgeye yönelik ABD çalışmaları ise Clinton tarafından ikili güvenlik ittifaklarının güçlendirilmesi, Çin de dâhil olmak üzere ortaya çıkan güçlerle ilişkilerin derinleştirilmesi, bölgesel çok taraflı kurumlarla ilişki kurulması, ticaret ve yatırımın genişletilmesi, geniş tabanlı bir askeri varlığın oluşturulması, demokrasi ve insan haklarının geliştirilmesi olarak açıklanmıştır. ABD'nin Asya-Pasifik'e dönüşünün dayanak noktaları olarak Japonya, Güney Kore, Avustralya, Filipinler ve Tayland'ın ifade edildiği makalede; Hint ve Pasifik okyanusları arasındaki artan bağlantıya ve Hint Okyanusu üzerinden Malakka Boğazı ile Pasifik'e uzanan bölgenin dünyanın en canlı ticaret ve enerji rotalarını içermesine atıfta bulunularak çizilen "Hint-Pasifik" tablosunda, bölgenin istikrarı için Hindistan'ın kilit önemde görülmesiyle birlikte, dönemin ABD Başkanı Barack Obama tarafından daha önce dile getirilen "Hindistan ile ABD arasındaki ilişkilerin 21. yüzyılın belirleyici ortaklıklarından biri olacağı" ifadesinin tekrar altı çizilmiştir.⁵⁹

Kurt Campbell ve Ely Ratner'ın belirttiği gibi, "21. yüzyılın tarihi büyük ölçüde Asya-Pasifik'te yazılacaktır."⁶⁰ ABD'nin stratejik yaklaşımında Avrupa ve Orta Doğu'dan Asya-Pasifik

58 Tao, *a.g.m.*

59 Hillary Clinton, "America's Pacific Century", *Foreign Policy*, 2011, [https:// foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/](https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/), (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

60 Kurt M. Campbell-Ely Ratner, "Far Eastern Promises: Why Washington Should Focus on Asia", *Foreign Affairs*, 93(3), 2014, s. 106.

bölgesine doğru bir kayma görülürken, Soğuk Savaş boyunca SSCB'ye yönelik dengeleme stratejilerinin yerini Çin'i hedef alan denge arayışlarının alması, Campbell ve Ratner tarafından sözü edilen öngörünün somut bir göstergesidir. Çin'in Asya'daki iddialı yükselişi; dolayısıyla bölgedeki güç boşluğunun Çin tarafından hızlı bir şekilde doldurulmaya başlaması, ABD'nin tekrar Asya'ya yönelmesinin en önemli itici gücüdür. ABD'nin 2010 yılından itibaren bölgeye yönelik geliştirdiği "Mihver/Yeniden Dengeleme" (Pivot/Rebalance) stratejisi de bu çerçeveden okunmalıdır. "Asya Mihveri"nin ilkesi; kurallar, normlar ve kurumlara dayanan açık, barışçı ve müreffeh bir bölgeyi teşvik etmektir.⁶¹ "Asya Mihveri"yle ABD, Soğuk Savaş döneminde kurmuş olduğu Asya-Pasifik İttifak Sistemi'ne (Hub-and-Spokes ya da San Francisco Sistemi) tekrar yoğunlaşmıştır. Diğer bir deyişle, geleneksel müttefikleriyle güvenlik ve savunma işbirliklerini geliştirmektedir. Bununla birlikte, bölgede stratejik açıdan önemli olan diğer ülkelerle de ilişkilerini geliştirme peşinde olan Washington, "Mihver" politikasında önemli bir yeri olan ve bölgede Çin'den sonra ikinci güç konumunda olan Hindistan'a özel önem atfetmektedir. ABD'nin önceki başkanı Barack Obama'nın ABD-Hindistan ilişkilerine yönelik "21. yüzyılın tanımlayıcı ortaklığı"⁶² nitelemesi, Hindistan'ın ABD stratejisinde nerede durduğunu açıkça ifade etmektedir.

Benzer şekilde, günümüz ABD Başkanı Donald Trump döneminde yayımlanan ilk ulusal güvenlik belgesi olan Aralık 2017 tarihli "Ulusal Güvenlik Strateji Belgesi"nde de "Hindistan'ın başlıca küresel güç ve güçlü bir stratejik ve savunma ortağı olarak ortaya çıkmasını memnuniyetle karşılıyoruz."⁶³ ifadelerine yer verilerek Hindistan'la olan stratejik ortaklığın derinleştirileceği ve Hindistan'ın Hint Okyanusu güvenliğindeki ve genişletilmiş bölge genelindeki liderlik rolünün destekleneceği vurgulanmıştır.⁶⁴

61 Campbell-Ratner, *a.g.m.*, s. 116.

62 *Report to Congress on U.S.-India Security Cooperation*, U.S. Department of Defense, 2011, s. 2, http://archive.defense.gov/pubs/pdfs/20111101_NDAA_Report_on_US_India_Security_Cooperation.pdf, (Erişim Tarihi: 17.09.2018).

63 *National Security Strategy of the United States of America*, The White House, Washington DC 2017, s. 46.

64 *National Security Strategy of the United States of America*, s. 50.

Aynı belgede, ABD'nin "Hint-Pasifik" bölgesindeki varlığını ortadan kaldırmaya çalışmakla suçlanan Çin, ABD'nin gücüne, etkisine ve çıkarlarına meydan okuyan rakip ve revizyonist devlet kategorisinde yer almıştır. "Dünya düzeninin özgür ve baskıcı vizyonları arasındaki jeopolitik rekabetin yaşandığı" ve "dünyanın en kalabalık ve ekonomik olarak en dinamik bölümünü temsil ettiği" belirtilen "Hint-Pasifik", "Hindistan'ın batı kıyısından ABD'nin batı kıyılarına uzanan" bir bölge olarak tanımlanmıştır.⁶⁵ Öte yandan, "Hint-Pasifik" kavramının benimsenmesiyle birlikte, Hindistan'ın bölgedeki ekonomik, siyasi ve askeri ilişkilerinin destekleneceğinin altı çizilmiştir.⁶⁶

Sonuç

Hindistan'ın "Doğuya Bakış", Çin'in "Batıya İlerleyiş"i ve ABD'nin "Yeniden Dengeleme"siyle birlikte Asya jeopolitiği, 21. yüzyıldaki dönüşümünü yaşamaktadır. Bu dönüşümün temel çıktısı olarak "Hint-Pasifik" kavramsallaştırması söz konusudur. "Hint-Pasifik", Hint Okyanusu ve Batı Pasifik arasındaki jeoekonomik ve güvenlik boyutlarıyla jeopolitik bağı temsil etmektedir. Realist perspektifle yaklaşılacak olunursa, jeopolitik hamleler çoğunlukla etki alanları kurmakla ilgilidir. Bu nedenle de jeopolitik bir kavram olan "Hint-Pasifik" in böyle bir rekabete dâhil olma potansiyeli yüksektir. Yükselen ekonomilerinin gerektirdiği şekilde, Hindistan'ın doğuya, Çin'in de batıya açılmak istemesi, söz konusu iki ülkeyi karşı karşıya getirmektedir. Bu noktada Hindistan ve Çin, Hint Okyanusu ve GÇD'de nüfuz yarışına girmekte; ABD ise bu rekabette Hindistan tarafında yer almaktadır. ABD, Çin tehdidine karşı Asya-Pasifik bölgesindeki etkisini devam ettirme peşinde koşarken, Hint Okyanusu'nda da Hindistan etkisini desteklemeye çabalamaktadır. Bu anlamda ABD'nin "Hint-Pasifik" kavramı üzerinden geliştirdiği stratejinin temel mantığı, Hindistan'ın Çin'i dengeleme potansiyelidir.

"Hint-Pasifik" in Hindistan'ı ön plana çıkaran vizyonu aynı zamanda Hindistan'ı bölgede Çin karşısında konumlandırmaktadır.

65 *National Security Strategy of the United States of America*, s. 45-46.

66 *National Security Strategy of the United States of America*, s. 45-50.

Dolayısıyla bu süreç, Hindistan-Çin gerilimini de tırmandırabilecek potansiyele sahiptir. Bu çerçevede Yeni Delhi, "Hint-Pasifik" kavramsallaştırmasına temkinli yaklaşmaktadır. Aynı zamanda Hindistan, "Hint-Pasifik"e bir stratejiden çok kendi dünya görüşünün doğal uzantısı olarak da bakmaktadır. Diğer yünden, "Hint-Pasifik", Çin'in Hint Okyanusu'ndaki etkisinin yayılmasına da yardımcı olacaktır. Bununla birlikte Pekin, "Kuşak-Yol İnisiyatifi"yle uyguladığı stratejisini de güçlendirecektir. Şüphesiz "Hint-Pasifik", jeopolitik temele dayanan ve henüz olgunlaşmamış ve tüketilmemiş bir stratejik kavramsallaştırma değildir. ABD, Hindistan ve Çin üçgenindeki bu veriler ışığında ortaya çıkan iki boyutlu sonuç ise "Hint-Pasifik"i şekillendirecek temel dinamiğin Hindistan-Çin ilişkilerinin olacağı ve "Hint-Pasifik"te istikrarın kalıcı olup olmayacağına zamanla belli olacaktır.

Kaynaklar

ABE, Shinzo, "Confluence of the Two Seas", *Ministry of Foreign Affairs of Japan (MoFA of Japan)*, 2007, <https://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/pmv0708/speech-2.html>, (Erişim Tarihi: 20.04.2018).

AYOOB, Mohammed, *India and Southeast Asia: Indian Perception and Policies*, Routledge, London 1990.

BOESCHE, Roger, *The First Great Political Realist: Kautilya and His Arthashastra*, Lexington Books, US 2002.

BREWSTER, David, "Indian Strategic Thinking About the Indian Ocean: Striving Towards Strategic Leadership", *India Review*, 14(2), 2015, s. 221-237, DOI: <https://doi.org/10.1080/14736489.2015.1030198>.

BREWSTER, David, "An Indian Ocean Dilemma: Sino-Indian Rivalry and China's Strategic Vulnerability in the Indian Ocean", *Journal of the Indian Ocean Region*, 11(1), 2015, s. 48-59, DOI: <https://doi.org/10.1080/19480881.2014.994822>.

BRITISH, Raj, *New World Encyclopedia*, http://www.newworldencyclopedia.org/entry/British_Raj, (Erişim Tarihi: 31.7.2018).

CAMPBELL, Kurt M.-Ely Ratner, "Far Eastern Promises: Why Washington Should Focus on Asia", *Foreign Affairs*, 93(3), 2014, s. 106-116.

CHATURVEDY, Rajeev Ranjan, "South China Sea: India's Maritime Gateway to the Pacific", *Strategic Analysis*, 39(4), 2015, s. 360-377, DOI: <https://doi.org/10.1080/09700161.2015.1047218>

CLINTON, Hillary, "America's Engagement in the Asia-Pacific", *U.S. Department of State*, 2010, <https://2009-2017.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2010/10/150141.htm>, (Erişim Tarihi: 18.07.2018).

CLINTON, Hillary, "America's Pacific Century", *Foreign Policy*, 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/10/11/americas-pacific-century/>, (Erişim Tarihi: 17.07.2018).

Commonwealth of Australia, *Defence White Paper 2013*, Australian Government Department of Defence, Canberra 2013, http://www.defence.gov.au/whitepaper/2013/docs/WP_2013_web.pdf, (Erişim Tarihi: 20.04.2018).

DİRLİK, Arif, "The Asia-Pacific Idea: Reality and Representation in the Invention of a Regional Structure", Arif Dirlik, der., *What Is in a Rim?: Critical Perspectives on the Pacific Region Idea*, Rowman & Littlefield Publishers, USA 1998, s. 15-36.

GUPTA, Bhabani Sen, "The Indian Doctrine", *India Today*, 31 Ağustos 1983.

HAGERTY, Devin T., "India's Regional Security Doctrine", *Asian Survey*, 31(4), 1991, s. 351-363, DOI: <https://doi.org/10.2307/2645389>.

HAUSHOFER, Karl, *Geopolitik des Pazifischen Ozeans*, Kurt Vowinckel Verlag, Germany 1924.

HAUSHOFER, Karl, *An English Translation and Analysis of Major General Karl Ernst Haushofer's Geopolitics of the Pacific Ocean: Studies on the Relationships Between Geography and History*, Lewis A. Tambs, der., çev., Ernst J. Brehm, The Edwin Mellen Press, Lewiston 2002.

JISI, Wang, "Marching Westwards: The Rebalancing of China's Geostrategy", *International and Strategic Studies Report*, Center for International and Strategic Studies (CISS), Peking University, China 2012, s. 1-11.

JOHNSTON, Alastair Iain, "Thinking about Strategic Culture", *International Security*, 19(4), 1995, s. 32-64.

KAPLAN, Robert D., "The South China Sea is the Future of Conflict", *Foreign Policy*, 2011, <https://foreignpolicy.com/2011/08/15/the-south-china-sea-is-the-future-of-conflict/>, (Erişim Tarihi: 18.08.2018).

KAUTILYA, *The Arthashastra*, der.-çev. L. N. Rangarajan, Penguin Books, New Delhi, India 1992.

KHURANA, Gurpreet S., "Security of Sea Lines: Prospects for India-Japan Cooperation", *Strategic Analysis*, 31(1), 2007, s. 139-153, DOI: <https://doi.org/10.1080/09700160701355485>.

KHURANA, Gurpreet S., "China's 'String of Pearls' in the Indian Ocean and Its Security Implications", *Strategic Analysis*, 32(1), 2008, s. 1-39, DOI: <https://doi.org/10.1080/09700160801886314>.

LEVERETT, Flynt-Wu Bingbing, "The New Silk Road and China's Evolving Grand Strategy", *The China Journal*, 77, 2016, s. 110-132, DOI: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/pdfplus/10.1086/689684>.

MCDUGALL, Derek, *Asia-Pacific in World Politics*, Lynne Rienner Publishers, USA 2016.

MICHEL, David-Russell Sticklor, der., *Indian Ocean Rising: Maritime and Security Policy Challenges*, Stimson Centre, Washington DC 2012.

MODI, Narendra, "Text of Prime Minister's Keynote Address at Shangri La Dialogue", Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin Shangri La Diyalogu'ndaki Konuşması, 2018, *Government of India Press Information Bureau (GoI-PIB)*, <http://pb.nc.n/newste/PrntRelease.aspx?reld=179711>, (Erişim Tarihi: 09.09.2018).

MOHAN, C. Raja, *Samudra Manthan: Sino-Indian Rivalry in the Indo-Pacific*, Carnegie Endowment for International Peace, Washington DC 2012.

MURTHY, Padmaja, "The Gujral Doctrine and Beyond," *Strategic Analysis*, 23(4), 1999, s. 639-652, DOI: <https://doi.org/10.1080/09700169908455072>.

National Security Strategy of the United States of America, The White House, Washington DC 2017, <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS-Final-12-18-2017-0905.pdf>, (Erişim Tarihi: 17.09.2018).

NEHRU, Jawaharlal, *Selected Works of Jawaharlal Nehru*, 2(3), Jawaharlal Nehru Memorial Fund, New Delhi, India 1985.

PANIKKAR, K. M., *India and the Indian Ocean: An Essay on the Influence of Sea Power on Indian History*, George Allen & Unwin Ltd, London 1951.

PANT, Harsh V., "India in the Indian Ocean: Growing Mismatch between Ambitions and Capabilities", *Pacific Affairs*, 82(2), 2009, s. 279-297, DOI: <https://doi.org/10.5509/2009822279>.

Report to Congress on U.S.-India Security Cooperation, U.S. Department of Defense, Washington DC 2011, s. 2-9, http://archive.defense.gov/pubs/pdfs/20111101_NDAA_Report_on_US_India_Security_Cooperation.pdf, (Erişim Tarihi: 17.09.2018).

SCOTT, David, "India's Aspirations and Strategy for the Indian Ocean - Securing the Waves?", *Journal of Strategic Studies*, 36(4), 2013, s. 484-511, DOI: <https://doi.org/10.1080/01402390.2012.728134>.

SCOTT, David, "India and Regional Integration", David Scott, der., *Handbook of India's International Relations*, Routledge, London 2011, s. 118-127.

SINHA, Shri Yashwant, "Speech by External Affairs Minister Shri Yashwant Sinha at Harvard University", 2003, *Government of India Ministry of External Affairs*, <http://www.mea.gov.in/Speeches-Statements.htm?dtl/4744/>

Stirring up the South China Sea (I), Crisis Group Asia Report, 223, Beijing/Brussels, 2012.

SNYDER, Jack L., "The Soviet Strategic Culture: Implications for Limited Nuclear Operations", *The Rand Corporation*, 1977, s. 1-40.

TAO, Xie, "Is This China's Eurasian Century?", *The Diplomat*, 2015, <https://thediplomat.com/2015/10/is-this-chinas-eurasian-century/>, (Erişim Tarihi: 13.09.2018).

TAYLOR, Brendon, "The South China Sea is Not a Flashpoint", *The Washington Quarterly*, 37(1), 2014, s. 99-111.

TIEZZI, Shannon, "The Maritime Silk Road Vs. The String of Pearls", *The Diplomat*, 2014, <https://thediplomat.com/2014/02/the-maritime-silk-road-vs-the-string-of-pearls/>, (Erişim Tarihi: 11.09.2018).

TYLER, Melissa Conley-Samantha SHEARMAN, “Australia Re-Discovering the Indo-Pacific”, Rajiv K. Bhatia ve Vijay Sakhuja, der., *Indo-Pacific Region: Political and Strategic Prospects*, Vij Books India Pvt Ltd ve Indian Council of World Affairs (ICWA), India 2014, s. 37-50.

ZHAO, Minghao, “March Westwards and a New Look on China’s Grand Strategy”, *Mediterranean Quarterly*, 26(1), 2015, s. 97-116, DOI: <https://doi.org/10.1215/10474552-2872999>.

Structured Abstract

During the Cold War, the idea of Asia-Pacific has been generated in order to legitimatise the involvement of the United States in Asian geography. The geopolitics of Asia-Pacific is changing in the 21st century with the rise of 'two Asian giants' namely; China and India. On the hand, US reactions to these ascents, especially China's is perceived as a threat. In this sense, the conceptualisation of "Indo-Pacific" gains currency instead of the Asia-Pacific concept. Simply put, "Indo-Pacific" means the extended version of Asia-Pacific. The "Indo-Pacific" approach refers to the confluence of the two strategic regions: the Indian Ocean Region (IOR) and the West Pacific (WP). Thus, the term is seen as a single geopolitical/ (geo)strategic region/system. The basic logic of the "Indo-Pacific" consideration is to reduce the perception of China's power in Asia-Pacific and prioritise the perception of India's influence and its leading role coming from its 'Raj' legacy. Therefore, the "Indo-Pacific" term aims to (re)balance the extended region by compiling India instead of China. In other words, the main target of "Indo-Pacific" conceit is to balance the assertively rising China through India by extending the Asia-Pacific region throughout the IOR.

In the light of the above-mentioned facts, it would not be wrong to allege that the "Indo-Pacific" picture drawn so far mostly reflects the US approach. Since its inception in 2010, the equilibrium strategy/policy named first 'Pivot to Asia' then 'Rebalance to Asia' is aimed at balancing China. On the other hand, although China does not officially phrase the term "Indo-Pacific", it draws an "Indo-Pacific" frame in Chinese character with its strategic moves in the IOR and the WP. As for India, the "Indo-Pacific" is not a strategy for India, but rather a natural region.

Obviously, India has a geographical centrality in the IOR. Over a century whilst the British Empire dominated the entire IOR from 1757 (the Plassey Victory) to 1947 (India's Independence), India was also at the centre of the British strategic system in the IOR, stretching from Aden to the Strait of Malacca and Southern Africa to the South China Sea (SCS). During the colonial era, nearly all

of India's current neighbours were governed or protected by the Government of India (GoI). Lord Curzon, the British statesman who was the Viceroy of British India at the turn of the 20th century, called India's borders a 'Threefold Frontier', distinguishing the first frontier as the territory in which the GoI exercised 'full authority', the second frontier indicated the areas that were 'autonomously governed', and the third frontier symbolised the protectorate, 'the independent kingdoms that were tied by special treaties to the GoI'. Modern India's political geography is indeed an inheritance from the colonial era. Besides, India's strategies of foreign policy have an obvious foundation in the perspectives of the 'Raj', which means rule in the Sanskrit-Hindi lexicon. The 'Raj' or the 'British Raj' is the name of the British rule in the Indian subcontinent between 1757 and 1947, and it remains a powerful influence on India's strategic culture and foreign policy.

India found itself in the Cold War environment when it appeared as an independent state in the world politics theatre by completely ending its 'Raj' dependence on August 15, 1947. Throughout the Cold War period, India pursued the 'Non-Alignment Policy' which meant military isolation and the Cold War idea of Asia-Pacific as a means of linking East Asia (Northeast and Southeast) to the WP has excluded IOR which characterises the regional isolation. The end of the Cold War marked the period of transition from isolation and non-alignment, and the paradigm shift in India's world-view. The consequence of these factors led to rapid economic growth of India and its willingness to become a global power. Since the 1990s, India has developed a 'Look East/Act East Policy', seeking to improve its relationships with the countries to its east, especially Southeast Asian countries and in parallel with its economic rise engaging in the extended region in a multi-active sense. All in all, India's increasing betrothal in Asia-Pacific has led to the coining of the term of "Indo-Pacific".

Whilst India looks and acts eastward, China marches westward. With the logic of 'March West', China made numerous strategic moves towards the IOR in order to protect its economy as well as commerce and energy security. The US refers to these steps as

'String of Pearls' while China utilises the term 'Maritime Silk Road' in a broader sense. The '21st Maritime Silk Road' (the Road) is the sea route part of the 'One Belt, One Road' (OBOR) or 'Belt-Road Initiative' (BRI) which aims to foster mainly commercial and energy collaboration and increase investment across the ancient Silk Road. On the other hand, the 'Silk Road Economic Belt' (the Belt) is the land part of the OBOR/BRI built to interconnect infrastructure corridors. China's 'Belt-Road' Initiative seeks to revive the ancient Silk Road, making China's 'March West' logic operational with which it seeks to respond to US' rebalancing strategies toward the 'Indo-Pacific' region.

In conclusion, the apprehension of "Indo-Pacific" is the confluence of India's 'Look East/Act East', China's 'String of Pearls & Belt-Road', and US' 'Pivot/Rebalance' strategies. This article deliberates upon the "Indo-Pacific" notion from the perspective of India, China and the US. The article is based on seven titles: six basic and one additional. Firstly, the "Indo-Pacific" conceptualisation process is evaluated in order to be the basis for the paper. In terms of better understanding the "Indo-Pacific" logic, this paper is mainly approached from the perspective of India by virtue of the fact that India become prominent in the conceptualisation of the "Indo-pacific" abstraction. The relationship between India and the Indian Ocean is analysed and India's 'Raj' legacy is addressed in the 2nd and 3rd topics in order to form the basis once again. Thereafter, India's 'Look East/Act East Policy' is examined under the 4th title and after that a subtitle is included which examines India's SCS approach as a case study for the 'Look East Policy' (LEP). China's 'Spring of Pearls & Belt-Road' and the US' 'Pivot/Rebalance' strategies are briefly mentioned in the 5th and 6th titles for the completion of this paper. The goal of this paper is to illuminate the logic of the "Indo-Pacific" perception which is a very recent strategic construct with its basic dynamics.